

ОКРЕМА ДУМКА

судді Конституційного Суду України Шаптали Н.К. стосовно Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційним поданням 49 народних депутатів України щодо відповідності Конституції України (конституційності) частини дев'ятої статті 61, частини третьої статті 105 Закону України „Про вибори народних депутатів України“, пункту 3 розділу II „Прикінцеві та перехідні положення“ Закону України „Про внесення змін до Закону України „Про вибори народних депутатів України“ щодо виключення кандидатів у народні депутати України з виборчого списку партії у багатомандатному окрузі“

(справа про виключення кандидатів у народні депутати України з виборчого списку політичної партії)

На підставі статті 93 Закону України „Про Конституційний Суд України“ висловлюю окрему думку стосовно Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційним поданням 49 народних депутатів України щодо відповідності Конституції України (конституційності) частини дев'ятої статті 61, частини третьої статті 105 Закону України „Про вибори народних депутатів України“, пункту 3 розділу II „Прикінцеві та перехідні положення“ Закону України „Про внесення змін до Закону України „Про вибори народних депутатів України“ щодо виключення кандидатів у народні депутати України з виборчого списку партії у багатомандатному окрузі“ від 21 грудня 2017 року № 3-р/2017 (далі – Рішення).

У Рішенні Конституційний Суд України визнав такими, що не відповідають Конституції України (є неконституційними): частину дев'яту статті 61, частину третю статті 105 Закону України „Про вибори народних депутатів України“ від 17 листопада 2011 року № 4061–VI зі змінами; пункт 3 розділу II „Прикінцеві та перехідні положення“ Закону України „Про внесення змін до Закону України „Про вибори народних депутатів України“ щодо виключення кандидатів у народні депутати України з виборчого списку партії у багатомандатному окрузі“ від 16 лютого 2016 року № 1006–VIII.

Виходячи з важливості порушених у конституційному поданні питань та необхідності їх вирішення, підтримуючи в цілому закладену у Рішенні ідею щодо необхідності дотримання конституційних принципів народовладдя, яке становить сутність української демократичної держави, вільних виборів та вільного волевиявлення виборців, свободи політичної діяльності та вільного депутатського мандата, вважаю за доцільне висловити певні міркування щодо деяких аспектів мотивувальної частини Рішення.

1. Повноваження Конституційного Суду України визначені у Конституції України, зокрема у її пункті 1 частини першої статті 150 встановлено, що до повноважень Конституційного Суду України належить вирішення питань про відповідність Конституції України (конституційність), у тому числі законів та інших правових актів Верховної Ради України.

Вказані повноваження реалізуються Конституційним Судом України шляхом конституційного контролю законів та інших правових актів органів державної влади, перевірка яких здійснюється на предмет дотримання органами державної влади норм та принципів, закладених у Основному Законі України.

Тобто рішення про відповідність чи невідповідність Конституції України законів та інших правових актів органів державної влади, визначених у пункті 1 частини першої статті 150 Основного Закону України, ухвалюються Конституційним Судом України за результатами перевірки та аналізу змісту конституційних норм та положень, яким, на думку суб'єкта права на конституційне подання, суперечать оспорювані положення законів та інших правових актів органів державної влади. Проте вказане положення не виключає того, що при вирішенні порушених у конституційному поданні питань Конституційний Суд України може використовувати результати дослідження інших положень Конституції України, актів законодавства України та міжнародних актів, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України.

Такі міжнародні акти певною мірою мають на меті підсилити або розкрити розуміння саме норм Конституції України крізь призму міжнародних стандартів.

Натомість висновок підпункту 2.2 пункту 2 мотивувальної частини Рішення про те, що партія не має права на свій розсуд змінювати результати виборів народних депутатів України „через прийняття рішень, наслідком яких є виключення з її виборчого списку одного або кількох кандидатів у народні депутати України та зміна черговості їх розташування у цьому списку“, фактично базується лише на дослідженні Конституційним Судом України Висновку Європейської комісії „За демократію через право“ (Венеціанська Комісія) щодо змін, внесених до Закону України „Про вибори народних депутатів України“ Законом України „Про внесення змін до Закону України „Про вибори народних депутатів України“ щодо виключення кандидатів у народні депутати України з виборчого списку партії у багатомандатному окрузі“, затвердженого Радою з демократичних виборів на її 55-му засіданні 9 червня 2016 року та Венеціанською Комісією на її 107-й пленарній сесії 10–11 червня 2016 року. При цьому жодного посилання на положення Конституції України, яким не відповідають або суперечать норми Закону України „Про вибори народних депутатів України“, у вказаному підпункті не міститься.

Отже, враховуючи конституційно визначені повноваження Конституційного Суду України, такий підхід до викладення мотивувальної частини Рішення вважаю неприйнятним, оскільки положення законів та інших правових актів органів державної влади мають перевірятися саме на відповідність Конституції України, а не на відповідність міжнародним актам або Висновкам міжнародних інституцій, зокрема, Венеціанської Комісії.

2. У абзацах п'ятому, шостому підпункту 2.4 пункту 2 мотивувальної частини Рішення, аналізуючи положення Закону України „Про вибори народних депутатів України“ щодо видів виборчих систем, порядку

організації виборів, зокрема висування кандидатів, формування та затвердження виборчого списку кандидатів у народні депутати України від політичної партії, оприлюднення такого списку тощо, Конституційний Суд України робить висновок, що „реалізуючи своє виборче право, виборець підтримує усіх кандидатів у народні депутати України у виборчому списку від однієї партії або не підтримує жодного з них“.

На мій погляд, вказаний висновок не впливає з наведеного в Рішенні аналізу положень Закону України „Про вибори народних депутатів України“ та потребує більш ґрунтовного мотивування з посиланням на положення Основного Закону України.

Крім того, в абзаці сьомому підпункту 2.4 пункту 2 мотивувальної частини Рішення Конституційний Суд України стверджує, що виключення партією зі свого виборчого списку одного чи кількох кандидатів у народні депутати України, які не були визнані обраними народними депутатами України за результатами виборів, фактично означає перегляд цих результатів, „тобто спотворює народне волевиявлення“. Вважаю, що для обґрунтування такого висновку було б доцільним більш детально дослідити питання співвідношення конституційного права народу на волевиявлення та конституційного права щодо діяльності політичних партій (статті 5, частина друга статті 36, статті 69 Конституції України), зокрема стосовно припинення членства в політичній партії та припинення повноважень народного депутата України, який не увійшов до складу фракції політичної партії, від якої він був обраний (частини друга, шоста статті 81 Конституції України).

Не взято також до уваги та не досліджено положення статті 80 Закону України „Про вибори народних депутатів України“, за яким голосування виборців на виборах народних депутатів України здійснюється за допомогою виборчих бюлетенів з виборів народних депутатів України. Відповідно до частини четвертої цієї статті у виборчому бюлетені для голосування у загальнодержавному окрузі зазначаються, зокрема, назви партій, які

розміщуються у порядку їх номерів, визначених жеребкуванням, яке проводить Центральна виборча комісія; а також визначений жеребкуванням номер кожної партії, повна назва відповідної партії, прізвища, власні імена (усі власні імена) та по батькові (за наявності) перших п'яти зареєстрованих кандидатів у народні депутати України, включених до виборчого списку політичної партії. Таким чином, зі змісту вказаної норми вбачається, що весь персональний склад кандидатів у народні депутати України у виборчому бюлетені не відтворюється, отже виборці віддають голос за партійний список, а не за конкретного кандидата чи їх черговість.

Враховуючи викладене, вважаю висновок Конституційного Суду України, що „реалізуючи своє виборче право, виборець підтримує усіх кандидатів у народні депутати України у виборчому списку від однієї партії або не підтримує жодного з них“ без дослідження вказаних обставин, недостатньо обґрунтований.

Суддя
Конституційного Суду України

Н. К. ШАПТАЛА